C/2025/3982

20.8.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

8. juuli 2025,

mis käsitleb Kreeka majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

(C/2025/3982)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ([2]) eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

Üldised märkused

(1) Määruses (EL) 2024/1263, mis jõustus 30. aprillil 2024, on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke; raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust ning ennetama valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist. Määrusega edendatakse ka riikide vastutust oma eelarvepoliitika eest ning rõhutatakse selle poliitika keskpikka perspektiivi ja tagatakse nõuete tõhusam ja sidusam täitmine. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, mis sisaldab tema eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning mis on koostatud kas neljaks või viieks aastaks sõltuvalt riigisisese seadusandliku tsükli pikkusest. Neis kavades sisalduv netokulude ([3]) kava peab vastama määruse nõuetele, sealhulgas nõudele hoida valitsemissektori võlg usutavas langustrendis või viia see usutavasse langustrendi kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning nõudele viia valitsemissektori eelarve puudujääk keskpika perioodi jooksul allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse viia ellu asjakohased reformid ja teha asjakohased investeeringud vastavalt määruses sätestatud kriteeriumidele.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) ELT L 306, 23.11.2011, lk 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Netokulu, nagu see on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2: „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud; ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed; iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga; iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks; v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(2) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ([4]) millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide elluviimiseks ja investeeringute tegemiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega soodustab taaste- ja vastupidavusrahastu majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning tõukab samas tagant kestlikke reforme ja investeeringuid, edendades eelkõige rohe- ja digipööret ning muutes liikmesriikide majanduse vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ning toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(3) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435 ([5]) (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada ühtlasi taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Kreeka lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(4) Kreeka esitas 27. aprillil 2021 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 19 ja määruse V lisas esitatud hindamissuunistega hindas komisjon Kreeka taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust. Nõukogu võttis 13. juulil 2021 vastu rakendusotsuse, millega kiidetakse heaks Kreeka taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang; ([6]) rakendusotsust muudeti kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel 7. detsembril 2023, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimumsummat ja lisada REPowerEU peatükk ([7]). Osamaksete tegemine sõltub sellest, kas komisjon võtab määruse artikli 24 lõike 5 alusel vastu otsuse, milles sedastatakse, et Kreeka on rahuldavalt saavutanud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav saavutamine eeldab, et sama reformi või investeeringu puhul varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(5) Nõukogu võttis 21. jaanuaril 2025 komisjoni soovituse põhjal vastu soovituse, millega kiidetakse heaks Kreeka riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ([8]). Eelarve- ja struktuurikava esitati kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 11 ja artikli 36 lõike 1 punktiga a, see hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja selles sätestatud eelarve kohandamise perioodi pikkus on neli aastat.

(6) Komisjon võttis 26. novembril 2024 vastu arvamuse Kreeka 2025. aasta eelarvekava kohta. Samal kuupäeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2025. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Kreekat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2025. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse ([9]) vastu 13. mail 2025 ja ühise tööhõivearuande 10. märtsil 2025.

(7) Komisjon avaldas 29. jaanuaril 2025 konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal ELi üleilmset konkurentsivõimet. Selles on kindlaks määratud kolm tegevusvaldkonda, mis on kestliku majanduskasvu tagamiseks üliolulised: i) innovatsioon; ii) süsinikuheite

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus, millega kiidetakse heaks Kreeka taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 10152/2021).

([7]) Nõukogu 7. detsembri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Kreeka taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 15831/2023).

([8]) Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Kreeka riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C, C/2025/661, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/661/oj).

([9]) Nõukogu 13. mai 2025. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

vähendamine ja konkurentsivõime ning iii) julgeolek. Innovatsioonilõhe kaotamiseks kavatseb EL edendada tööstusinnovatsiooni, toetada idufirmade kasvu selliste algatuste kaudu nagu ELi idu- ja kasvufirmade strateegia, ning soodustada kõrgtehnoloogia, näiteks tehisintellekti ja kvantarvutuse kasutuselevõttu. Selleks et muuta majandus keskkonnasäästlikumaks, on komisjon koostanud taskukohast energiat käsitleva tervikliku tegevuskava ja puhta tööstuse kokkuleppe, millega tagatakse, et üleminek puhtale energiale on kulutõhus ja konkurentsisõbralik (eeskätt suure energiakasutusega sektorites) ning aitab kiirendada majanduskasvu. Liigse sõltuvuse vähendamiseks ja julgeoleku suurendamiseks on liit võtnud kohustuse tugevdada üleilmseid kaubanduspartnerlusi, mitmekesistada tarneahelaid ning tagada juurdepääs kriitilisele toormele ja puhastele energiaallikatele. Neid prioriteete toetatakse horisontaalsete tugisüsteemide, nimelt õigusnormide lihtsustamise, ühtse turu süvendamise, konkurentsivõime rahastamise ning hoiuste ja investeeringute liidu loomise, oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamise ning ELi poliitika parema koordineerimise kaudu. Konkurentsivõime kompass on kooskõlas Euroopa poolaasta põhimõtetega, tagades, et liikmesriikide majanduspoliitika vastab komisjoni strateegilistele eesmärkidele, ning kujundades ühtse majandusjuhtimise käsituse, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(8) 2025. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng koos taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. Need riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased muudetud taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 21.

(9) 2025. aasta riigipõhised soovitused hõlmavad peamisi majanduspoliitilisi probleeme, mida ei ole taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate meetmetega piisaval määral käsitletud; arvesse võetakse ka asjakohaseid probleeme, mis on kindlaks tehtud 2019.–2024. aasta riigipõhistes soovitustes.

(10) Komisjon avaldas 4. juunil 2025 Kreeka kohta 2025. aasta riigiaruande. Selles hinnati Kreeka edusamme asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Kreeka on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks Kreeka kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Kreeka edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu 2030. aasta peamiste tööhõive, oskuste ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(11) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Kreeka kohta põhjaliku analüüsi. Peamised järeldused, milleni komisjon jõudis oma hinnangus Kreeka makromajandusliku haavatavuse kohta kõnealuse määruse kohaldamisel, avaldati 13. mail 2025 ([10]). Komisjon jõudis 4. juunil 2025 järeldusele, et Kreekas esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige seisab Kreeka silmitsi haavatavusega, mis on seotud suure valitsemissektori võla ja välisvõla, viivislaenude ja töötusega, mis jätkuvalt väheneb, samal ajal kui jooksevkonto puudujääk on endiselt suur. Valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenes 2024. aastal taas märkimisväärselt, kuid hoolimata pidevast vähenemisest on see endiselt ELi suurim. Eelarveülejääk koos SKP kasvuga peaks tagama võla jätkuva vähenemise. Jooksevkonto puudujääk suurenes 2024. aastal pisut, kuid ületab tublisti pandeemiaeelset taset, ning eeldatavasti püsib see kõrgel tasemel ka praegusel ja järgmisel aastal. Rahvusvaheline netoinvesteerimisposit-sioon paranes 2024. aastal veelgi, kuid on endiselt kõige negatiivsem ELis, ning jooksevkonto suure puudujäägi ja nimetaja vähenemise mõju tõttu ei tohiks see enam oluliselt paraneda. Olukord tööturul paraneb jätkuvalt, töötuse määr on märkimisväärselt langenud (tiputasemelt 27,8 % 2013. aastal 10,1 %-le 2024. aastal), kuid see on endiselt kõrge. Viivislaenude hulk pankade bilansis vähenes 2024. aastal veelgi, kuid krediidihaldajate hoitavate viivislaenude kriisilahendus oli endiselt aeglane ning koormab jätkuvalt ettevõtete ja leibkondade bilansse. Kreeka on teinud suuri poliitilisi edusamme oma haavatavuse kõrvaldamisel. 2024. aastal võeti meetmeid, et parandada maksude kogumist ja veelgi toetada varasemate viivislaenude sissenõudmist. Edusamme on tehtud ka kohtusüsteemis. Reformitempo hoidmine taaste- ja vastupidavuskava raames ja väljaspool seda on endiselt esmatähtis majanduse struktuursete nõrkuste kõrvaldamiseks ning tootlikkuse suurendamine on oluline, et parandada pikaajalisi kasvuväljavaateid, mis hõlbustaks tasakaalustamatuse kõrvaldamist.

([10]) SWD(2025) 70 final.

Hinnang iga-aastasele eduaruandele

(12) Nõukogu soovitas 21. jaanuaril 2025 Kreekal kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 3,7 % 2025. aastaks, 3,6 % 2026. aastaks, 3,1 % 2027. aastaks ja 3,0 % 2028. aastaks; need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2023 ning mis on 2025. aastal 6,5 %, 2026. aastal 10,3 %, 2027. aastal 13,7 % ja 2028. aastal 17,1 %. Kreeka esitas 30. aprillil 2025 oma iga-aastase eduaruande ([11]) netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide käsitlemiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Kreeka kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(13) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon soovitas koordineeritult aktiveerida stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi, ning Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks. Kreeka 29. aprilli 2025. aasta taotluse alusel võttis nõukogu 8. juulil 2025 komisjoni soovituse alusel vastu soovituse, millega lubatakse Kreekal netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda ja neid ületada ([12]).

(14) Eurostati kinnitatud andmete põhjal ([13]) suurenes Kreeka valitsemissektori eelarvepositsioon puudujäägilt 1,4 % SKPst 2023. aastal ülejäägile 1,3 % SKPst 2024. aastal, samal ajal kui valitsemissektori võlg langes 163,9 %-lt SKPst 2023. aasta lõpus 153,6 %-le SKPst 2024. aasta lõpus. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused sellele, et netokulude kasvumäär oli 2024. aastal - 0,3 %. Kreeka on oma 2025. aasta eduaruandes hinnanud netokulude kasvuks 2024. aastal - 0,3 %. Komisjoni prognooside kohaselt oli eelarvepoliitika, ([14]) mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2024. aastal pärssiv (1,5 % SKPst).

(15) Vastavalt iga-aastasele eduaruandele on SKP reaalkasv Kreeka eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt 2025. aastal 2,3 %, samas kui tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon peaks 2025. aastal olema 2,4 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2025. aastal 2,3 % ja 2026. aastal 2,2 % ning THHIga mõõdetud inflatsioon on 2025. aastal 2,8 % ja 2026. aastal 2,3 %.

(16) Iga-aastases eduaruandes on prognoositud, et valitsemissektori eelarve ülejääk väheneb 2025. aastal 0,1 %-le SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2025. aasta lõpuks vähenema 145,7 %-le. Need suundumused osutavad netokulude 4,5 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarve ülejääk 2025. aastal 0,7 % SKPst. Ülejäägi vähenemine 2025. aastal kajastab peamiselt sotsiaalkindlustusmaksete määra kavandatud vähendamist ühe protsendipunkti võrra ja avaliku sektori palkade tõstmist ning uut meetmepaketti mahus 0,5 % SKPst, mis tehti teatavaks pärast 2024. aasta eelarvetulemuste avaldamist; muu hulgas hõlmab see pakett ühe kuu üüri tagasimaksmist üürnikele ja sissetulekukünnise kohaldamist, alalist sotsiaaltoetust haavatavatele isikutele ja riigi investeerimiseelarve suurendamist 500 miljoni euro võrra aastas. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused netokulude 4,2 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni ja Kreeka prognoositud valitsemissektori eelarvepositsiooni erinevus tuleneb komisjoni 2025. aasta kevadprognoosis prognoositud suurematest sotsiaalkindlustusmaksetest ning väiksematest kulutustest palkadele, pensionidele ja sotsiaaltoetustele. See kajastab nii varasematel aastatel täheldatud sotsiaalkindlustusmaksete ülelaekumise kui ka alakasutamise arvessevõtmist käesoleva aasta prognoosis. Seda mõju tasakaalustab osaliselt väiksem otsestest maksudest saadav tulu, mida prognoositi ka komisjoni 2025. aasta kevadprognoosis. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal ekspansiivne (0,8 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks vähenema 2025. aasta lõpus 146,6 %-le. Valitsemissektori võla ja SKP suhte langus 2025. aastal on peamiselt tingitud nominaalse SKP kasvust ja prognoositud eelarveülejäägist.

([11]) 2025. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([12]) Nõukogu 8. juuli 2025. aasta soovitus, millega lubatakse Kreekal määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine) (ELT C, C/2025/3965, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3965/oj).

([13]) Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2025.

([14]) Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ning mis hõlmab taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

(17) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2025. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest valitsemissektori kulutusi mahus 1,7 % SKPst (2024. aastal 1,0 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Kreeka valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(18) Valitsemissektori kaitsekulutused moodustasid Kreekas 2021. aastal 2,7 % SKPst, 2022. aastal 2,6 % SKPst ja 2023. aastal 2,2 % SKPst ([15]). Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid kaitsekulutused olema nii 2024. kui ka 2025. aastal 2,4 % SKPst. Kreeka hinnangul on 2024. aasta kaitsekulutused 2,2 % SKPst ja 2025. aasta kaitsekulutused 2,3 % SKPst. See tähendab, et võrreldes 2024. aastaga muutust ei ole. Ajavahemik, mil on aktiveeritud riikide vabastusklausel (2025–2028), võimaldab Kreekal vaadata ümber valitsemissektori kulude prioriteedid või suurendada valitsemissektori tulusid nii, et püsivalt suuremad kaitsekulutused ei ohusta keskpikas perspektiivis riigi rahanduse jätkusuutlikkust.

(19) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Kreeka netokulud suurenema 2025. aastal 4,2 % ning 2024. ja 2025. aastal kumulatiivselt 3,9 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi järgi peaks Kreeka netokulude kasv 2025. aastal olema üle soovitatud maksimaalse kasvumäära, mis tähendab aastast kõrvalekallet ([16]) 0,2 % SKPst. Vaadeldes 2024. ja 2025. aastat koos, jääb netokulude kumulatiivne kasvumäär prognooside kohaselt alla maksimaalset kasvumäära.

(20) Iga-aastane eduaruanne ei sisalda eelarveprognoose 2025. aastale järgneva aja kohta. 2025. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon valitsemissektori eelarve ülejäägiks 2026. aastal 1,4 % SKPst. Eelarveülejäägi suurenemine 2026. aastal kajastab peamiselt jooksvate kulutuste tagasihoidlikku kasvu võrreldes tulude kasvuga. Need suundumused osutavad netokulude 3,1 % suurusele kasvule 2026. aastal. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2026. aastal ekspansiivne (0,8 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks komisjoni prognoosi kohaselt vähenema 2026. aasta lõpuks 140,6 %-le. Valitsemissektori võla ja SKP suhte langus 2026. aastal on peamiselt tingitud nominaalse SKP kasvust ja eelarveülejäägist.

Peamised poliitilised probleemid

(21) Taaste- ja vastupidavuskava raames on võetud mitmeid olulisi meetmeid, et parandada maksukuulekust ja maksude kogumist, näiteks reform, millega ühendatakse kassaaparaadid müügikoha terminalidega ja maksuhalduri IT-süsteemidega, et võidelda maksudest kõrvalehoidumise vastu. Siiski on veel ruumi edasisteks meetmeteks, eelkõige, et keskenduda konkreetsetele sektoritele, kus on suur maksudest kõrvalehoidumise oht, näiteks kütusesektorile. Meetmed hõlmavad maksuhalduri kütusesektori väärtusahela seirevahendi õigusraamistiku lõpuleviimist, konteinersõidukitele ja kütust vedavatele laevadele jälgimisseadmete paigaldamist ning kohtuseadustiku muutmist, et hõlbustada õigusraamistiku tulemuslikumat jõustamist. Lisaks peaks käimasoleva kontrollide tsentraliseerimiseks tehtava tolliasutuste organisatsioonilise reformi lõpuleviimine tooma kaasa rohkem ja paremini suunatud kohapealseid kontrolle.

(22) Kreeka astub taaste- ja vastupidavuskava raames samme, et viia lõpule maksuraamistiku peamiste valdkondade, sealhulgas tulumaksu, tolli, käibemaksu, omandimaksude ja riigi poolt võlgade sissenõudmise õiguslik kodifitseerimine. Ühtlustatud ja sidus maksuraamistik aitaks muuta Kreeka maksusüsteemi läbipaistvamaks ja vähendada ettevõtjate puhul nõuete täitmisega seotud kulusid. See omakorda vähendaks investeerimist pärssivaid tegureid, mis võib aidata vähendada endiselt suurt investeerimispuudujääki. Pärast õigusaktide kodifitseerimist on oluline, et õigusraamistik jääks stabiilseks ning selle toetamiseks antaks ettevõtjatele ja üksikisikust maksumaksjatele kiiresti haldussuuniseid.

(23) Kreeka on jätkuvalt võtnud meetmeid oma avaliku halduse ajakohastamiseks, kuid selle tulemuslikkust saaks veelgi suurendada. Pärast 2010. aastat tehtud suuri kohandusi on avaliku halduse suurus ja kulud viidud üldjoontes

([15]) Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel. COFOGi ja NATO määratluste metoodiliste erinevuste tõttu võivad COFOGi määratlusel põhinevad kulud erineda NATO määratlusel põhinevatest kuludest.

([16]) Alates 2026. aastast kajastatakse neid arve määruse (EL) 2024/1263 artikli 22 alusel loodud kontrollikontol.

vastavusse ELi keskmisega. Kreeka avaliku sektori palgakulud olid 2024. aastal üldjoontes stabiilsed (10,3 % SKPst), mis on võrreldav ELi keskmisega (10,2 % SKPst). Selle hoidmiseks on oluline jätkata ühtse palgaastmestiku kohaldamist, säilitades samal ajal praeguse töötajate, sealhulgas ajutiste töötajate arvu. Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab meetmeid avaliku halduse tulemuslikkuse parandamiseks. Nende hulka kuulub 2023. aastal vastu võetud mitmetasandilise valitsemise raamistik, mis peaks parandama keskvalitsuse, piirkondlike valitsuste ja kohalike omavalitsuste vahelist koordineerimist. Koordineerimine paraneb tõenäoliselt alles siis, kui raamistik on täielikult toimiv, eelkõige siis, kui juhtimisstruktuurid, infosüsteemid ja õigusaktide kodifitseerimine on paigas ja selgitavad piirkondlike ja kohalike omavalitsuste pädevusi (vastuvõtmine on kavas 2025. aastal).

(24) Viivislaenude vähendamisel on tehtud edusamme, kuid kohtusüsteemiga on endiselt palju probleeme. Märkimisväärsed viivitused, millega menetlusosalised vaidluste lahendamisel likvideerimismenetluse enampakkumiseelses ja -järgses etapis tavaliselt kokku puutuvad, on palju pikemad kui seadusega ette nähtud tähtajad. See heidutab potentsiaalseid ostjaid enampakkumistel osalemast ja toob kaasa ebaõnnestunud enampakkumiste suure osakaalu, mis õõnestab võlalahendamisraamistiku üldist tõhusust ja vähendab kinnisvara tegelikku pakkumist. Viivitused süvendavad ka eluaseme taskukohasuse kriisi, kuna paljud vabad eluruumid on seotud võlgade sissenõudmise protsessiga. Hiljuti kehtestatud menetlusmeetmeid tuleb täiendada täiendavate parandustega, et kiirendada enampakkumiseelsete ja -järgsete vaidluste lahendamist, näiteks tuleb i) lihtsustada menetlusi; ii) võtta meetmeid, et hoida ära sundtäitmisega seotud kohtuvaidluste ebaproportsionaalset koondumist suurlinnapiirkondadesse, ning iii) luua digiplatvorm, et teha otsustavaid edusamme kaugemas tulevikus toimuvate kohtuistungite ettepoole toomiseks.

(25) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas selle REPowerEU peatükk, tulemuslikult ellu rakendada, et suurendada rohe- ja digipöörde kaudu Kreeka pikaajalist konkurentsivõimet ning tagada samal ajal sotsiaalne õiglus. Komisjoni teatises „Taasterahastu „NextGenerationEU“ – tee 2026. aastani“, mis võeti vastu 4. juunil 2025, selgitatakse kohaldatavat ajakava rahastu lõppemist silmas pidades, antakse liikmesriikidele suuniseid rakendamise maksimeerimiseks 31. augustiks 2026, sealhulgas selle kohta, kuidas oma taaste- ja vastupidavuskavasid veelgi ühtlustada, esitatakse peamised võimalused, mida kavade läbivaatamisel kaaluda, ning rõhutatakse, kui tähtis on hoolikas ühine kavandamine viimaste maksetaotluste esitamiseks 2026. aastal. Kreeka on juba teinud edusamme taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvate reformide ja investeeringute elluviimisel. Taaste- ja vastupidavuskavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on oluline, et Kreeka kiirendaks reformide ja investeeringute elluviimist, tegeledes asjaomaste probleemidega. Kreeka ees seisvad konkreetsed probleemid on järgmised: i) pikad kohtumenetlused, et käsitleda riigihankemenetluste vastu esitatud hagisid, mis võivad põhjustada viivitusi investeeringute kavandatud elluviimisel pärast 2026. aasta augustit; ii) omandiõiguse üleminekuga seotud viivitused ning iii) nõrk koordineerimine, eelkõige seoses investeeringute ja reformidega poliitikavaldkondades, mis on laiemad kui ühe ministeeriumi pädevusala. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(26) Kreekas on hakatud kiiremini rakendama ühtekuuluvuspoliitika programme, mis hõlmavad toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Õiglase Ülemineku Fondist (JTF), Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+) ja Ühtekuuluvusfondist. On oluline nende programmide kiiret rakendamist jätkata, suurendades samal ajal nende mõju kohapeal maksimumini. Kreeka juba võtab oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks, suurendades samal ajal sotsiaalset ühtekuuluvust. Samal ajal seisab Kreeka jätkuvalt silmitsi väljakutsetega suurendada piirkondlikku konkurentsivõimet ja sotsiaalset vastupanuvõimet, tugevdada veega kindlustatust, tagades piisava vihmaveemajandamise ja reovee nõuetele vastavuse, parandada taskukohaste eluasemete, sealhulgas sotsiaaleluruumide kättesaadavust ning kiirendada energiasüsteemi ümberkujundamist, sealhulgas edendades energia salvestamist, taastuvate energiaallikate integreerimist ja piirkondlikku ühendatust. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 ([17]) artikliga 18 nõutakse Kreekalt

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise osana, et ta vaataks iga programmi läbi, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleeme. Komisjoni 1. aprillil 2025 vastu võetud ettepanekutega ([18]) on kõigi programmide vahehindamise tulemuste kohta hinnangu esitamise tähtaega 31. märts 2025 pikendatud. Samuti on nendega ette nähtud paindlikkusmeetmed, mis peaksid aitama kiirendada programmide rakendamist, ja stiimulid liikmesriikidele, et nad eraldaksid ühtekuuluvuspoliitika vahendeid toetamaks liidu viit strateegilist prioriteetset valdkonda, nimelt konkurentsivõimet strateegiliste tehnoloogiate vallas, kaitset, eluaset, veesüsteemide kerksust ja energiasüsteemi ümberkujundamist, ning investeeringuid oskustesse prioriteetsetes sektorites, olles samal ajal ESF+ programmides jätkuvalt keskendunud kõige haavatavamas olukorras olevatele inimestele.

(27) Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) annab võimaluse investeerida ühte ELi kesksesse strateegilisse prioriteeti ja tugevdada seeläbi ELi konkurentsivõimet. STEP tugineb 11 olemasolevale ELi fondile. Liikmesriigid võivad panustada ka programmi „InvestEU“, et toetada investeeringuid prioriteetsetesse valdkondadesse. Kreeka võiks neid algatusi optimaalselt ära kasutada elutähtsa tehnoloogia, sealhulgas puhta ja ressursitõhusa tehnoloogia arendamise või tootmise soodustamiseks.

(28) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude ELi vahenditega käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele peaks Kreeka tulemuslikult käsitlema allesjäänud probleeme, mis on seotud regulatiivse koormuse, toote- ja teenuseturgudele sisenemise tõkete, teaduspoliitika killustatuse ja pikkade kohtumenetlustega, sealhulgas riigihankemenetluste lõpuleviimiseks vajaliku ajaga.

(29) Nagu märgitakse konkurentsivõime kompassis, peavad kõik ELi, liikmesriikide ja kohalikud institutsioonid tegema suuri jõupingutusi, et koostada lihtsamaid reegleid ja kiirendada haldusmenetlusi. Komisjon on seadnud halduskoormuse vähendamiseks ambitsioonikad eesmärgid: vähemalt 25 % ja VKEde puhul vähemalt 35 %, ning on loonud uued vahendid nende eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas ELi õigusaktide kogumi süstemaatiline stressitestimine ja tõhustatud dialoog sidusrühmadega. Selle eesmärgi saavutamiseks peab ka Kreeka võtma meetmeid. 80 % ettevõtjatest leiab, et haldusmenetluste keerukus on nende ettevõtte jaoks Kreekas äri tegemisel probleem ([19]). Ettevõtete haldus- ja regulatiivse koormuse edasine vähendamine aitaks suurendada Kreeka konkurentsivõimet. Hoolimata märkimisväärsetest edusammudest, mida on tehtud avalike teenuste digitaliseerimisel Kreeka taaste- ja vastupidavuskava raames reformide ja investeeringute rakendamise kaudu, saaks Kreeka veelgi kasu halduprotsesside, eelkõige lubade ja litsentside ühtlustamisest ja digitaliseerimisest. See hõlmab avaliku halduse suuremat vastutust, näiteks maksimaalse menetlusaja kehtestamist ja vastuvõetud algatuste (nt uute taastuvenergiaprojektide lubade) tõhusat elluviimist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning detsentraliseeritud asutuste vastutusel. Keskkonnalube käsitlevate õigusaktide puudulikkus pärsib investeeringuid. Näiteks ei ole Kreeka veel vastu võtnud õigusakte tingimuste kohta, mille alusel saab anda luba piiratud keskkonnamõjuga taastuvenergiaprojektele. Enamiku tegevusalade puhul on pooleli ka määrus, millega aktiveeritakse madalam keskkonnakaitse klassifikaator äriparkides. Rannikualade taristu, eriti tööstussadamate kontsessioonilepingute õigusraamistik (seadus 2971/2001) ei soodusta investeeringuid. Lisaks raskendavad puudulikud õigusaktid ja loamenetlusega kaasnev liigne koormus Kreeka äriühingutel selle raamistiku alusel seaduslikult tegutseda.

(30) Kreeka jaoks on esmatähtis vaadata läbi ja kõrvaldada suured tõkked, mis takistavad kutseteenuste osutamist ja uute tulijate sisenemist tooteturgudele. Nagu nähtub tooteturu reguleerimise 2023.–2024. aasta indeksitest, on Kreekas ühed ELi suurimad tõkked teenustesektoris turule sisenemisel ja seal äri tegemisel. Mõned tõkked jaekaupluste asutamisel ja käitamisel, näiteks loamenetlused, võivad takistada sektori toimimist. Mitme Kreeka kutseteenuse, sealhulgas õigus-, arhitektuuri- ja inseneriteenuste suhtes kohaldatakse OECD keskmisest rangemaid regulatiivseid nõudeid. Näiteks on palju reserveeritud tegevusalasid arhitektide ja inseneride puhul ning juristidele kehtivad ranged õigusliku vormi piirangud. Seoses võrkudega on Kreeka hiljuti avanud neile juurdepääsu, kuid maanteetranspordi ja elektrooniliste püsivõrgu tingimused on endiselt piiravad. Kreeka tulemused on kehvad ka kaubanduse hõlbustamise tõkete puhul, mis on seotud rakendusmeetmetega, millega tagatakse uute ja olemasolevate õigusaktide konkurentsimõju hindamine ja minimeerimine, ning selle tagamisega, et riigi omand ei moonutaks konkurentsi, kusjuures mõlemad takistavad uute tulijate sisenemist tooteturgudele.

([18]) Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (COM(2025) 123 final).

([19]) „Businesses“ attitudes to corruption in the EU' („Ettevõtete suhtumine korruptsiooni ELis“), Eurobaromeetri aruanne (aprill 2024).

(31) Kreeka teaduspoliitika ja teadusuuringute rahastamine on olnud pikka aega hajutatud mitme ministeeriumi, Kreeka teadusuuringute ja innovatsiooni sihtasutuse ning piirkondlike teadus- ja innovatsiooniasutuste vahel. Lisaks sagedastele muudatustele on ka nende asutuste vaheline koordineerimine olnud nõrk. Juurdepääsu teadustegevuse rahastamisele pärsivad ülemäärased haldusnõuded, aeglased hindamismenetlused ja tajutav suur bürokraatlik koormus. Rahastusele juurdepääsul on riskikapitali osakaal suhtena SKPsse Kreekas alla ELi keskmise. Riiklikult toetatavatel algatustel on olnud mõningane edu investeeringute kaasamisel idufirmadesse ning taaste- ja vastupidavuskava kasutatakse ettevõtete kasvu kavade rahastamiseks. Nendest meetmetest hoolimata saaks Kreeka kasu täiendavast rahastusest ning taaste- ja vastupidavuskava järgsest teadusuuringute ja innovatsiooni strateegiast, mille eesmärk on parandada innovatsiooni rahastamist ning toetada teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi.

(32) Kreeka on teinud edusamme kohtusüsteemi tulemuslikkuse ja tõhususe parandamisel, näiteks vaadates läbi tsiviil-, kriminaal- ja haldusõiguse kohtuvõrgu ning digitaliseerides kohtumenetlusi. Tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtute menetluste kestus on siiski endiselt üks ELi pikemaid ning põhjustab kohtuasjade suurt kuhjumist, mis pärsib majandusarengut, ettevõtete loomist ja investeeringuid. See probleem on kõige teravam lepinguliste ja omandiõiguste jõustamisel, vaidluste kiirel lahendamisel, täitemeetmete tõhusal lõpuleviimisel ja riigihankemenetluste läbiviimisel. Täiendavate jõupingutuste eesmärk on lihtsustada tsiviil- ja kaubandusasjade menetlemist, parandades esimese astme ja apellatsiooniastme menetlusi, samuti menetlusi täitmise tagamise valdkonnas; kehtestada õigusnormid, et aktiivselt julgustada ja laiendada vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanismide kasutamist; muuta veelgi kohtute korraldust ja kohtunike staatust käsitlevat õigusraamistikku; ning tegeleda jätkuvalt kohtuasjade kuhjumisega, mis mõjutab riigihangetega seotud kohtuasjade lahendamist.

(33) Kuigi taastuvenergia osakaal üldises elektritootmises kasvab, sõltub Kreeka endiselt suurel määral fossiilkütustest. Elektri hulgimüügihinnad on volatiilsed ja ELi keskmisest kõrgemad, osaliselt seetõttu, et elektritootmine sõltub suurel määral maagaasist. Kreeka taaste- ja vastupidavuskava REPowerEU peatükk sisaldab mitut reformi ja investeeringut, sealhulgas salvestusvõimsuse suurendamist, mis eeldatavasti kiirendavad süsinikuheite vähendamist. Siiski tuleb võtta täiendavaid meetmeid, et vähendada Kreeka sõltuvust fossiilkütustest, näiteks kohandades õigusraamistikku, et akupõhise energiasalvestuse pakkujad saaksid täiel määral osaleda energia hulgimüügiturgudel. Kreekas on märkimisväärsed fossiilkütuste toetused ja neid ei ole kavas 2030. aastaks järk-järgult kaotada. Eelkõige võiks kaotada järk-järgult sellised fossiilkütuste toetused, mis ei leevenda sihipäraselt energiaostuvõimetust ega tegelikke energiajulgeolekuga seotud probleeme, takistavad elektrifitseerimist ja ei ole hädavajalikud tööstuse konkurentsivõime jaoks. Kreeka fossiilkütuste toetused, nagu söe ja koksi kasutamine tööstuses, on majanduslikult ebatõhusad ja põlistavad sõltuvust fossiilkütustest. Nende toetuste järkjärgulisel kaotamisel oleks Kreekal kasulik luua stiimulid tööstuse süsinikuheite vähendamiseks ja kliimasõbralikumate lahenduste leidmiseks transpordisektoris. Kreeka elektrivõrkude võimsus on piiratud, kuna energiaallikana võetakse üha rohkem kasutusele taastuvenergiat. Kreekal on võimalik laiendada oma piiriülest ülekandevõimsust, nii et see oleks paremini seotud energia siseturuga. Peamiseks kitsaskohaks on siiski endiselt pikad loamenetlused võrgutaristu vallas. Kreeka võiks tõhustada ka koostööd naaberriikidega, et uurida seda, kuidas olemasolevat võimsust elektriga kauplemiseks paremini ära kasutada. Samuti on võimalik parandada jaotusvõrkude kvaliteeti, kuna võrgu tehniline ja mittetehniline elektrikadu on tublisti üle ELi keskmise.

(34) Kreekas on üks ELi vanimaid sõidukiparke, mis on peamine põhjus, miks Kreeka transpordisektor on üks riigi peamisi CO_2 heite tekitajaid. Kreeka taaste- ja vastupidavuskavas on ette nähtud mitu investeeringut elektromobiilsuse edendamiseks, sealhulgas Ateena ja Thessaloniki vanade ühistranspordibusside asendamiseks elektribussidega. Muud meetmed, nagu vanade taksode asendamine elektritaksodega, ei ole siiski tekitanud piisavat turuhuvi ning ametialastel eesmärkidel kasutatavate aegunud sõidukite kõrvaldamise eeskirju ei ole nõuetekohaselt rakendatud. Kreekale oleks kasulik koostada terviklik strateegia, mis hõlmab investeerimiskava ja reforme, et edendada transpordisektori rohe- ja digipööret. Strateegia hõlmaks üleminekut puhtamatele transpordiliikidele, sealhulgas elektriliste transpordivahendite kasutuse laiendamist, ja ühistranspordi parandamist, muutes selle puudega inimeste jaoks juurdepääsetavamaks, suurendades linna ühistranspordi teenindusvõimet ja laiendades piirkondadevaheliste bussiteenuste jaoks integreeritud veebipõhise piletimüügi kasutamist.

(35) Kreeka on võtnud kohustuse investeerida raudteetaristusse ja -ohutusse. Raudteeohutuse tegevuskavas ja Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteemi (ERTMS) kasutuselevõtu üldkavas on paika pandud sammud Kreeka raudteesüsteemi ajakohastamiseks. Kreeka taaste- ja vastupidavuskavas on ette nähtud reform, mille eesmärk on võimaldada riigi raudteetaristu-ettevõtjal tõhusalt käitada kaasaegset raudteevõrku ning viia lõpule investeeringud peamistesse

ohutussüsteemidesse ja taristutesse. Kreeka võiks saada kasu meetmetest, millega antakse uuele raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjale piisavad ja stabiilsed ressursid, sõlmitakse kõikehõlmav tulemusleping ning kiirendatakse ERTMSi kasutuselevõttu raudteevõrgus, et suurendada koostalitlusvõimet, tõhusust ja ohutust.

(36) Kreeka on eriti haavatav kliimamuutuste ja nendega seotud äärmuslike ilmastikunähtuste, nagu ränk põud, üleujutused, metsa- ja maastikupõlengud ning kuumalained, suhtes. Nende nähtuste sageduse ja raskusastme suurenemine nõuab kulukaid rekonstrueerimistöid ja kahjustatud taristu taastamist. Kreeka jaoks, kellel on praegu üks suuremaid looduskatastroofide kindlustuskatte puudujääke ELis, oleks kasulik jätkata jõupingutusi, et kujundada struktureeritud lähenemisviis katastroofiriski rahastamise suhtes ja vähendada looduskatastroofide erakindlustuse kindlustuskatte puudujääki, tuginedes hiljuti rakendatud meetmetele. Põudade süvenemise tõttu vähenevad ja saastuvad Kreeka veevarud üha enam, millel on eeldatavasti ränk mõju keskkonnale, majandusele ja inimeste tervisele. Põllumajandussektor on veevarude peamine tarbija. Asulareovee puhastamisel on endiselt suuri probleeme, kuna väikeste omavalitsuste juhitavatel kohalikel veeteenuste osutajatel ei ole rahalisi vahendeid ega haldus- ja juhtimissuutlikkust, et rakendada optimaalseid veemajanduslahendusi, mis põhinevad põhimõttel „tarbija ja saastaja maksab“. Seepärast oleks Kreekale kasulik koostada kava elutähtsa taristu, sealhulgas veevarustuse ja -nõudluse juhtimise kliimakindluse tagamiseks. Konkreetselt veemajanduse valdkonnas tähendaks see vee kommunaalteenuste ja investeeringute jätkusuutlikkuse parandamist institutsioonilise reformiga, milles keskendutakse sellele, kuidas suurendada munitsipaalvee-ettevõtete suutlikkust ja vastutust.

(37) Üldise tööhõive näitajad on Kreekas olnud viimastel aastatel head ja vahe ELi keskmisega on vähenenud. Naiste osalemine tööturul on siiski endiselt väga tagasihoidlik, mille tulemuseks on sooline tööhõivelõhe, mis on tunduvalt suurem kui ELi keskmine (18,8 protsendipunkti Kreekas võrreldes 10,0 protsendipunktiga ELis 2024. aastal). Kreekas on ka mittetöötavate ja mitteõppivate noorte osakaal märkimisväärne (14,2 %) ning haavatavatel rühmadel, nagu puudega inimesed, kolmandate riikide kodanikud ja romad, on raskusi tööturule sisenemisel. Paindliku töökorralduse soodustamine, lapsehoiuteenuste laiendamine ja pikaajalise hoolduse katvuse parandamine võib aidata suurendada tööhõive määra, eelkõige noorte, naiste ja haavatavate rühmade puhul. Kuigi strateegilised raamistikud on loomisel ja mõned meetmed on rakendamisel, on suur osa elanikkonnast endiselt vaesuse ohus ning sotsiaalsiirete tõhusus on alla ELi keskmise ja on viimastel aastatel märkimisväärselt vähenenud. Rahuldamata ravivajadused, pikaajalise hoolduse ebapiisav pakkumine, suured eluasemekulud ja kõrge puuduse määr rõhutavad vajadust tugeva sotsiaalkaitsesüsteemi ja edasiste poliitikameetmete järele. Sotsiaalteenuste ja esmatähtsate teenuste kättesaadavus on endiselt piiratud ning mõjutab eriti palju just tõrjutud ja kaugeid kogukondi.

(38) Lisaks majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele, mida käsitletakse taaste- ja vastupidavuskavas ning lahendatakse muude ELi vahenditega, seisab Kreeka silmitsi veel mitme väljakutsega hariduse vallas. Alushariduses ja lapsehoius osalemine alates kolmandast eluaastast kuni kohustusliku hariduse alguseni algkoolis on endiselt väga tagasihoidlik. 2019. aastal (viimased UNESCO/OECD/Eurostati andmed Kreeka kohta) oli Kreeka osalemise määra poolest ELi liikmesriikide seas viimasel kohal, samas kui uuemate andmete puudumine raskendab edusammude jälgimist. Viimane sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika näitab paremaid tulemusi. Alla kolmeaastaste laste alushariduses ja lapsehoius osalemise määr on madalam. 2024. aastal osales alushariduses ja lapsehoius 28,8 % Kreeka alla kolmeaastastest lastest (ELis 39,3 %). Kreekat kutsutakse üles suurendama alla kolmeaastaste laste osalemise määra, et saavutada 2030. aastaks Barcelona läbivaadatud eesmärk 42,8 %. See määr on eriti madal vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate laste puhul. On leitud, et parem juurdepääs alusharidusele ja lapsehoiule, mis aitab arendada oskusi juba noores eas, toob käegakatsutavat ja pikaajalist kasu, eelkõige ebasoodsas olukorras olevatele lastele, ning aitab oluliselt parandada haridustulemusi ja oskuste täiendamist hilisemas elus.

(39) OECD viimase, 2022. aasta rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi kohaselt ei saavuta suur osa Kreeka 15-aastastest õpilastest põhioskuste miinimumtaset. Kehvade õpitulemuste määr on üks kõrgemaid ELis ja on alates 2018. aastast kasvanud kõigis sotsiaal-majanduslikes klassides, mis osutab struktuursetele probleemidele haridussüsteemi kvaliteedis ja võrdsuses. Samal ajal võib põhioskuste ja loomingulise mõtlemise vallas tippsooritajate väike osakaal viia uuenduslike talentide piiratud hulgani riigis ja mõjutada riigi konkurentsivõimet. Põhi- ja digioskuste väga madal tase noorte seas piirab väljavaateid paremate oskuste arendamiseks ning töötajate ümber- ja täiendõppeks. Täiskasvanute osalemine koolituses (16,6 %) on palju väiksem kui ELi keskmine ja oluliselt väiksem kui Kreeka 2030. aasta eesmärk 40 %. Kuna praeguste oskuste prognoosimise mehhanismide tõhusus on

piiratud, ei vasta oskused jätkuvalt tööturu vajadustele, vaatamata hiljuti loodud katsejärgus olevale oskuste seirevahendile. Kutsehariduse ja -õppe süsteemi kehvad tulemused õõnestavad jõupingutusi, mida tehakse, et kaotada suur lõhe tööturu nõudluse ning haridus- ja koolitussüsteemides arendatavate oskuste vahel. Need Kreeka haridustulemusi kahjustavad probleemid võivad olla seotud hariduspoliitika vähese rahastamisega, koolide piiratud autonoomiaga, raskustega pädevuspõhiste õpetamismeetodite rakendamisel ja süsteemse hindamise kultuuri puudumisega, vaatamata hindamissüsteemi kehtestamisele aastatel 2022–2023. Õpetajate karjääriväljavaated on endiselt piiratud, mis on üks teguritest, mis võib piirata hariduse kvaliteeti. Nende probleemide käsitlemine aitaks toetada ka ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist kooskõlas komisjoni talituste teise etapi riigianalüüsiga, mis põhineb sotsiaalse lähenemise raamistikul ([20]).

(40) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2025. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2025. aasta soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Kreekal aitavad soovitused 2, 3 ja 4 rakendada 2025. aasta soovituses esitatud esimest euroala soovitust konkurentsivõime kohta, soovitused 4 ja 5 teist euroala soovitust vastupanuvõime kohta ning soovitus 1 kolmandat euroala soovitust makromajandusliku ja finantsstabiilsuse kohta.

(41) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja selle järeldusi, kajastuvad nõukogu poolt määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud soovitused soovitustes 1, 2, 3 ja 5. Soovituses 1 osutatud poliitika aitab vähendada valitsemissektori võla, välispositsiooni ja viivislaenudega seotud haavatavust. Soovitustes 2, 3 ja 5 osutatud poliitikameetmed toetavad tööhõivet, konkurentsivõimet ja potentsiaalse SKP kasvu ning aitavad selle tulemusena vähendada ka valitsemissektori võla ja välispositsiooniga seotud haavatavust. Soovitused 1, 2, 3 ja 5 aitavad vähendada tasakaalustamatust ja rakendada soovitust euroala majanduspoliitika kohta kooskõlas põhjendusega 40,

SOOVITAB Kreekal võtta 2025. ja 2026. aastal järgmisi meetmeid.

1. Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitse- ja julgeolekukulutusi ja üldist kaitsevalmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse. Pidada kinni nõukogu poolt 21. jaanuaril 2025 soovitatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest, kasutades samal ajal suuremate kaitsekulutuste tegemiseks riikide vabastusklausliga võimaldatavat erandit eelarvereeglitest. Jätkata jõupingutusi maksukuulekuse parandamiseks, sealhulgas tolli- ja maksukontrollide edasise tsentraliseerimise ja digitaliseerimise kaudu, ning parandada maksusüsteemi prognoositavust. Parandada veelgi avaliku halduse tulemuslikkust ja tõhusust, rakendades täielikult mitmetasandilise valitsemise raamistiku. Jätkata pankade ja krediidihaldajate hoitavate viivislaenude vähendamist, kiirendades likvideerimisega seotud kohtumenetlusi.

2. Kiirendada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki rakendamist, pidades silmas määruses (EL) 2021/241 sätestatud tähtaegu reformide ja investeeringute õigeaegseks lõpuleviimiseks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide (ERF, JTF, ESF+, Ühtekuuluvusfond) rakendamist, tuginedes vajaduse korral võimalustele, mida pakub vahehindamine. Kasutada konkurentsivõime parandamiseks optimaalselt ära ELi vahendeid, sealhulgas programmi „InvestEU“ ja Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi võimalusi.

3. Lihtsustada reguleerimist, parandada regulatiivseid vahendeid ja vähendada ettevõtete halduskoormust, ühtlustades ja digitaliseerides haldusprotsesse, viies lõpule keskkonnalubade andmise ja rannikualasid puudutavate kontsessioonilepingute sõlmimise õigusraamistikud. Vaadata läbi ja kõrvaldada suured tõkked, mis takistavad kutseteenuste osutamist ja uute tulijate sisenemist tooteturgudele. Parandada riikliku teadus-, arendus- ja innovatsioonisüsteemi juhtimist, vähendades teaduspoliitika juhtimise ja rahastamisallikate killustatust ning hõlbustades idu- ja kasvufirmade juurdepääsu rahastusele, sealhulgas arendades kohalikke era- ja riskikapitaliturge koos riigi toetatud algatustega investeeringute kaasamiseks. Lihtsustada kohtumenetlusi ja lühendada nende kestust, kiirendades tsiviilkohtumenetlusi, võttes vastu vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanismide seadustiku, muutes veelgi kohtunike seadustikku ja jätkates jõupingutusi riigihangetega seotud vaidluste kohtuliku lahendamise kiirendamiseks.

([20]) SWD(2025)95 – Sotsiaalset lähenemist käsitlev teise etapi riigianalüüs, mis on tehtud kooskõlas sotsiaalse lähenemise raamistikuga, 2025.

4. Töötada välja mittefossiilsed paindlikkuslahendused, sealhulgas tarbimiskaja ja salvestamine, mis aitavad muuta elektrihinnad taskukohasemaks, kalibreerida ümber energiamaksud, et stimuleerida elektrifitseerimist, astuda konkreetseid samme fossiilkütuste toetuste järkjärguliseks kaotamiseks, eelkõige tööstussektoris, ning suurendada elektrivõrkude võimsust, lihtsustades uute ülekandevõrkude lubade andmise protsessi ja parandades jaotusvõrgu kvaliteeti, et vähendada tehnilist ja mittetehnilist kadu. Kiirendada transpordisektori süsinikuheite vähendamist tervikliku strateegia raames reformide ja investeeringutega üleminekuks elektromobiilsusele, linna- ja piirkondadevahelise ühistranspordi ajakohastamiseks ning raudteetaristu ja -toimingute parandamiseks, sealhulgas viies ellu vajaliku lühiajalise organisatsioonilise reformi ning kiirendades Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteemi kasutuselevõttu raudteevõrgus, et parandada koostalitlusvõimet, tõhusust ja ohutust. Koostada olulise taristu, sealhulgas veevarustuse kliimakindluse tagamise kava, reformida institutsioonilist raamistikku, et suurendada kohalike veeteenuste osutajate suutlikkust ja vastutust, ning astuda samme, et suurendada erakindlustuskatet loodusõnnetustega seotud kahjude vastu.

5. Suurendada töötavate või tööd otsivate naiste ja haavatavate rühmade määra ning aidata suuremal hulgal noortel tööd leida, edendades paindlikumat töökorraldust, laiendades ametlikku alusharidust ja lapsehoidu ning pikaajalist hooldust, tugevdades aktiivset tööturupoliitikat ja vähendades oskuste mittevastavust tööturu vajadustele. Parandada haridustulemusi, edendades õpetajate pidevat kutsealast arengut, keskendudes pädevuspõhistele lähenemisviisidele ja viies õpilaste hindamise nende lähenemisviisidega kooskõlla, suurendades koolide autonoomiat ja laiendades õpetajate hindamist. Vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust, suurendades veelgi sotsiaalkaitsesüsteemi tulemuslikkust ja tõhusust.

Brüssel, 8. juuli 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

S. LOSE